

Cum a fost înțeles articolul meu despre revistele literare?

Nu aș fi scris niciodată un asemenea text explicativ despre cum a fost înțeles sau neînțeles un articol al meu, dacă el nu ar fi dus la cele mai grave anomalii în relațiile mele din viața literară, calmă și cordială pînă de curînd. Mi-am reprimat prima intenție de a le scrie în particular celor cărora aveam să le reproșez ceva, pentru că i-am văzut prea înverșunați, ofușcați și veninoși, transpuși într-o altă lume, ca să mai fie posibilă o adresare colegială. În articolul meu „Cum discutăm despre revistele literare?”, publicat în *Observator cultural* nr. 977, din 4-10 iulie 2019, am adus mare parte din explicațiile pe care le-am crezut necesare (completări, precizări, detalieri). De această dată nu explicații vreau să dau, explicații care constat că sînt inutile pentru cine e blocat într-o falsă înțelegere, ci vreau să fac cîteva comentarii. Ele vor veni în mod intenționat mult prea tîrziu. Eu le scriu în 9 iulie, iar ele vor apărea cîndva în septembrie. Nu contează. Cîteva reflecții despre morala acestei întîmplări poate că nu le strică prietenilor care mi-au mai rămas.

Trec peste invectivele colegiale scrise de Ioan Moldovan și Traian Ștef în numărul anterior al revistei *Familia* (numărul 6, iunie 2019). Cît despre limbajul și gîndirea lor, prefer să nu le calific. Mărturisesc numai că nu aș fi niciodată în stare să scriu cu asemenea minie despre un coleg de redacție care își exprimă tăios, dar civilizată o opinie critică. Menirea noastră ar fi să facem o revistă mai bună, nu să ne încotim neeleganță și jignitor. Bunii mei colegi arată ce fel de om sînt eu (un monstru, desigur), dar nu discută deloc, dar absolut deloc ideile articolului. E de la sine înțeles că nu am dreptate, pentru că... sînt un om rău, un redactor rău, un profesor rău, un nombrilist, un nefericit și un neisprăvit. Bine că sînteți voi altruști, oameni buni, fericiți și de mare ispravă! Eu așa vă socotesc. Să mergem înainte, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Oricum, subiectul articolului nu eram eu, ci prezentul și viitorul revistelor literare. Nu vedeți devierea?

Pentru a nu alcătui o poveste mult prea lungă, îi îndemn pe cititorii interesați să-și amintească de articolul meu „Elegie pentru revistele literare”, publicat în revista *Familia*, nr. 5 din acest an, și reluat cu un adaos în *Observator cultural* nr. 975, din 20-26 iunie 2019. Care era ideea principală, pe care o rezum acum și mai prăpăstios? Că ne îndreptăm spre o apocalipsă a revistelor literare, dintr-un motiv foarte simplu: lipsa cititorilor sau criza de cititori pentru cele mai multe dintre ele. Dacă nu au cititori, rațiunea de a fi a revistelor literare încetează. Complicația intervine din momentul în care aflăm că mare parte din revistele culturale sau literare sînt finanțate din fonduri publice, adică de la stat, în diverse forme. De aici au început să se inflameze spiritele: cînd am afirmat că revistele nu mor, deși nu au cititori, deși sînt proaste (unele dintre ele), pentru că oricum sînt întreținute prin subvenții. Las

deoparte problema cu pensionarii din instituțiile de cultură, pentru că e mult prea sensibilă.

Cu ce efect m-am trezit, ca urmare a acestui gînd? Că doresc înlăturarea directorului Ioan Moldovan, de la revista *Familia*, ca să mă instalez eu! Ridicol! Cum să înlocuiești un pensionar cu un alt pensionar, cînd pledezi pentru revigorarea viziunii și a strategiilor culturale? Dar, repet, în momentul de față, așa cum e la revista *Familia*, totul e perfect legal. Pe plan local, confuziile au mers în acest sens, la care nu m-am gîndit cîtuși de puțin. Pensionarii, dacă sînt valoroși, pot să colaboreze la orice revistă cu creațiile și opiniile proprii. Nu există poet pensionar sau prozator pensionar sau critic pensionar, există numai redactor pensionar sau director pensionar. Să trecem peste asta!

Al doilea efect local a fost că articolul meu ar fi adus prejudicii revistei *Familia* (prejudicii morale sau de imagine) și că, prin urmare, eu ar trebui să părăsesc urgent redacția ca un... răufăcător. Iarăși, nu am găsit justificată această opinie redacțională unanimă și am cerut o motivare a comisiei de etică, urmată de o eventuală propunere de încetare a contractului meu de colaborare sau de redactor cu jumătate de normă. Pînă în acest moment (9 iulie 2019), nu am primit ca document intern o astfel de decizie sau o analiză a situației. De ce trebuie să jucăm în această comedie cu demisia mea din redacție? Care ar fi pricina?

Problema gravă nu era însă aici, în redacție, ci la centru, la Uniunea Scriitorilor. Cititori vigilenți i-au dat lui Nicolae Manolescu semnalul de apariție a unui dușman în perimetrul securizat și au declanșat alarma. Cînd panica e declanșată, gîndirea nu mai funcționează: „Simuț atacă revistele literare ale UR, atacă legea finanțării, atacă președintele UR”. Cine să mai stea să socotească, după ce o falsă alarmă a fost declanșată? Pornește apărarea. Nicolae Manolescu scrie în *România literară*, nr. 27-28 din 21 iunie 2019, pe ultima pagină, articolul „Elegie pentru un critic literar”, ca un conducător UR vădit buimăcit de sirenele unui dezastru iminent: „SOS, Uniunea în pericol sau revistele UR în pericol!” – nuanța nu mai contează. „E șocant să pui în pericol revistele literare, coloana vertebrală a literaturii contemporane, de dragul unei ambiții de care nu ai absolut nici o nevoie” – sună domnia sa din trîmbiță. Niciodată nu mi-a acordat o asemenea încredere sau putere, fie ea și negativă (cum că pun în pericol revistele literare etc. etc.), deși, altfel, pînă acum, a scris moderat favorabil, cu observații critice firești, despre cărțile mele și despre rolul meu, „incontornabil” (citez), dar modest, desigur, în literatura română contemporană (inclusiv în *Istoria... mare și în Istoria... mică*). Am făcut un „gest public reprobabil”, care arată că mi-au dispărut brusc toate calitățile minimale: intelectul, caracterul, bunul-simț și onestitatea. Să auzi și să te crucești! (Poate că

numai eu). Cum am putut suferi o asemenea metamorfoză spectaculoasă, de la un critic de bun-simț la un nesimțit, pur și simplu? Nu știu, mă mir și eu. Dar cum de nu s-a gîndit Nicolae Manolescu că, totuși, altceva e la mijloc? Nu se poate ca un om respectuos și fidel, ca mine, colaborator cu sute de articole la *România literară*, să devină brusc un nesimțit. Ba uite că se poate!

Acolii pun mitralierele. Gabriel Chifu, în *România literară*, nr. 29-30 din 5 iulie 2019, p. 4, nu identifică teroristul, nu-i dă numele, e un mascat oarecare cu bombe la brîu, care face „o infamie de vară”, răspîndește „o idee otrăvită, periculoasă”: „cineva iresponsabil sau doar mînat de un oportunism atroce”, un agent al statului islamic, ultimul disperat. Bravo, Gabriel! Vigilența ta e neadormită. Disprețul de a nu-și numi preopinientul îi poate fi întors ușor pamfletarului, disprețuindu-l pe cel care nu este capabil de o reacție civilizată. Să trecem peste asta și să vedem ce mai zice tomnaticul gardian. Toate revistele merită să trăiască: „dacă apar, atunci e necesar să apară” – logic, nu? Programul național de mediocrizare a vieții literare poate să continue, trebuie să continue, e vital să continue, că doar și șeful cel mare a spus că revistele sînt coloana vertebrală a unei culturi. Altfel de unde am mai recolta clientela electorală pentru conducerea UR, care trebuie perpetuată veșnic! Teroristul neidentificat lovește revistele literare și dorește desființarea lor.

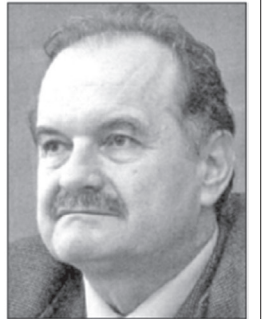
Dragă Gabriel, acele reviste care nu au cititorii de subzistență, pentru cine trăiesc? Pentru cei doi-trei-patru redactori care vor vota la alegerile UR? Nu fi cinic, că se vede! Dar asta nu e tot! „Tomnaticul agresor este cineva care a primit foarte mult de la breaslă (prea mult!), iar acum iată cum mulțumește, încercînd să dea foc la casă”. Asta aș fi eu! Un „agresor tomnatic”, care a primit de la breaslă prea mult, iar acum sînt revoltător de nerecunoscător. Dragă Gabriel, dacă ți-aș zice eu că ești un scriitor tomnatic (aș putea să spun un profitor tomnatic, dar nu zic), care a primit de la breaslă prea mult, cum te-ai simți? Dar să știi că e adevărat! Vei vedea peste cîțiva ani, cînd vei fi pus la locul care ți se cuvine, ca alți foști vicepreședinți ai UR. Limbajul jignitor al directorului executiv al României literare nu se oprește aici. El consideră că mă adaug „unei întregi galerii de înrîșători mutați care, în ultimii ani, așa înțeleg să se afirme: nu prin solidaritate, ci prin ură și violență, nu construind, ci demolînd cu o stranie, neobosită pasiune”. Am citat, păstrîndu-mi uimirea cu care un fost coleg și prieten poate să scrie despre mine, considerîndu-mă „un mutant”. Foarte măgulitor, nu? Supărarea lui Don Quijote i-a dat curaj lui Sancho Panza. M-am manifestat eu prin „ură și violență”? O simplă opinie critică poate fi considerată defăimătoare, demolatoare, distructivă?

Obsesia lui Gabriel Chifu cum că „palatul” UR e bîntuit de

Interogații

Ion Simuț

Elegie pentru revistele literare

Sunt un consecvent cititor al presei culturale românești din toamna lui 1968. Am urmărit, cu intermitențe, și presa culturală franceză. Nu vreau să fac un istoric al acestei experiențe personale, dar începutul mi-e foarte viu și acum în memorie. Devenisem elev în clasa a IX-a la Liceul Pedagogic din Oradea și în drumul meu de la școală la internat, în octombrie 1968, pe chioșcul de ziare pe lângă care treceau zilnic apărase un mic anunț publicitar înscris pe o tablă dreptunghiulară: „Citiți România literară!” Am observat schimbarea de pe o zi pe alta (aparitia micului panou prins pe acoperișul chioșcului) și am devenit cititorul consecvent al revistei de la primul număr. De atunci și pînă azi, o săptămână în care nu am citit *România literară* era

complotiști e semnificativă. Toată conducerea UR e traumatizată de procesul cu contestatarii Uniunii. Ca Hamlet, înfige spada în periele. Nu sînt de partea acestor contestatari – să fie clar. Zice comicul vicepreședinte: că eu vreau să apară în continuare revistele, cu condiția ca la cirna lor să ne instalăm eu și ai mei. E presupuziția unui fricos și a unui agitator (ce altceva poate să spună „un mutant”, adică eu, despre un arogant, adică el?). Mă asociază grupului contestatar al UR, ca să-i fie mai ușor să expedieze explicația crizei de public a revistelor literare pe seama unor complotiști infami. Mizerabil, dragă Gabriel! Așa primește *România literară* discuția despre un subiect important, care e viitorul revistelor literare? Nu a scris nimic substanțial pînă la această dată (9 iulie 2019). Ratează subiectul cu brio. Adică lamentabil, prin limbaj și agresivitate.

Ce ar fi dacă aș zice, în stilul lui Gabriel Chifu, că *România literară* e o confrerie de profitori, panicarzi și fripturiști, baroni ai UR? Aș avea scuza că sînt un „mutant” și un „agresor tomnatic”, cum cu generozitate mă numește Marele Scriitor Șef Adjunct. Dar eu nu zic. Nu mă pretez la joscniile celei mai importante reviste literare a țării. Nu am spus sau scris nimic defăimător la adresa Uniunii Scriitorilor, a președintelui ei, a revistei centrale care supraveghează și penalizează tot, inclusiv cel mai inofensiv spirit critic. Cât privește comparația pe care o propune Nicolae Manolescu cu perioada interbelică în privința efervescenței revuistice, trebuie să ținem seama de două mari diferențe față de perioada actuală. Prima: cele mai multe dintre revistele interbelice (în general efemere) erau inițiate de grupuri de tineri, care doreau să-și afirme o nouă orientare estetică sau polemică. A doua: revistele nu erau subvenționate de stat, cu o singură excepție (*Revista*

Fundațiilor Regale, cea mai bună și mai longevivă, alături de *Viața românească* și de *Gîndirea*, reviste cu altă finanțare), dacă prin stat interbelic forțăm să înțelegem regalitatea, care era numai o parte a statului (Fundația Regală nu era o fundație de stat, în înțelesul de azi).

Azi, liberalii în teorie vor socialism în administrația culturii, iar elitiștii (care sînt deasupra oricărei democrații) fletează mediocritățile ca întii să-i voteze, apoi să le transforme în masă de manevră. Moravuri balcanice la cel mai înalt nivel... Mătasea broaștei care împânzește un lac...

Inchei optimist, liniștind simpatizanții revistelor fără public și pe cei ai mediocrităților protejate de la centru. Nu se va întîmpla nimic rău. Nu citește nimeni discuția noastră exagerată în pretenții și acuze. Toate revistele finanțate prin legea 136 din 8 iunie 2015 vor apărea în continuare, ca și celelalte reviste subvenționate de la consiliile județene sau de la primării. Stați liniștiți la locurile voastre!

Fierbem degeaba și ne mîniem unii pe alții văzînd atacuri la persoană și la existența unor reviste acolo unde nu există astfel de atacuri infame. Mai spun încă o dată: adevărata temă a articolului meu e criza de public a revistelor literare! Un fenomen neliniștitor pe care îl semnez din postura unui simptomatolog de serviciu al vieții noastre literare. Ce putem face ca să recîștigăm publicul pierdut? – iată tema de reflecție pe care am propus-o. Sau, într-o altă formulare, mai îngrijorătoare: merită să apară în continuare o revistă care nu are cititori? Sau: de cîți cititori e nevoie pentru ca o revistă să fie subvenționată? Sau, mai îngăduitor: e neapărat nevoie ca o revistă să aibă cititori pentru a apărea?

(Articol eliminat din cuprinsul numărului dublu 7-8, 2019, al revistei *Familia*)

■ Ion SIMUȚ